

Községi Híradó

Nemesvámos és Veszprémfajsz önkormányzatainak tájékoztatója

Nemesvámos 800 éves

Nemesvámos 800 éves település! Ha pontosak akarunk lenni, akkor azt mondjuk, ennél jóval több, hiszen egészen biztos, hogy már István és Gizella idejében is éltek itt emberek, de az első hiteles oklevél, amely említi a település nevét, 1207-ből származik, egészen pontosan 1207. augusztus 10-én készült. Tekintsük tehát ezt településünk történelmi születésnapjának, de gondoljunk mindazokra is, akik már a római időktől kezdve életüket ehhez a tájhoz kötötték.

Nemesvámos 800 éves, mondom újra, s igen büszke vagyok rá, hogy ennyi évszázad alatt ez a falu megmaradt. Pedig ezt is érte megannyi pusztulás, a történelem valóban sokszor átvonult rajta és felette, hiszen sorsa nagyban összekötődött Veszprém várával és városával, s ez a közös sors olykor közös tragédiák hordozója lett. És a falu újra és újra benépesedett, az itt élők újraépítették házaikat, és újra birtokba vették a szántóföldeket, újra templomokat építettek maguknak és Istenüknek.

Ebben az évben településünk erre a nyolcszáz évre emlékezik, de nem feledkezünk meg a következő évszázadokról sem. Szeretnénk jelet hagyni az időben, hogy a következő nemzedékek lássák, mi megbecsültük évszázados múltunkat, benne őseink életét és munkáját. Gazdag programkínálattal jelentkezünk, amelyet elsősorban a civil szervezetek ajánlásaiból állítottunk össze, és az ő közreműködésükkel valósítunk meg. Ez persze nem lezárt és végleges eseménysor, szívesen vesszük, ha ki-ki még gazdagítja, hiszen az egész ünnepnek ez a lényege: a falu közössége ismét megmutatja ország-világ előtt, hogy ez a közösségi összetartozás volt a múltban s lesz a jövőben is Vámos legnagyobb értéke.

Kérek tehát mindenkit, legyen aktív résztvevője az eseményeknek, ha kell, segítséggel, ha kell, szerepléssel vagy közönségként!

Sári Lajos polgármester

Ady Endre

Hazamegyek a falumba

Szigorú szeme meg se rebben,
Falu még nem várt kegyesebben
Városi bujdosóra.

Titkos hálót értem szőtte
S hogyha leborulok előtte,
Bűneim elfelejti.

Vagyok tékozló és eretnek,
De ott engem szánnak, szeretnek,
Engem az én falum vár.

Mintha pendelyben látna újra
S nem elnyűve és megsárgulva,
Látom, hogy mosolyog rám.

Majd szól: „Én gyermekem, pihenj el,
Békülj meg az én ősz szívemmel
S borulj erős vállamra.”

Csicsíthat, csittít, csókol, altat
S szent, békés, falusi hatalmak
Ülnek majd a szívemre.

S mint kit az édesanyja vert meg,
Kisírt, szegény, elfáradt gyermek,
Úgy alszom el örökre.

1907

Dr. Érszegi Géza: Oklevélkiadás a középkorban

Ha a király templomot épített, tudta, mi a kötelessége, írásba kell foglaltatnia, mit adott hozományul az egyháznak, amiből fenn tudja tartani magát, amiből működni tud. Ezért készítette el I. András király 1055-ben a Tihanyi alapítólevelet, az első hiteles és eredetiben fennmaradt oklevelünket, melynek ráadásul az is a különlegessége, hogy magyarul és latinul készült. A jogilag fontos részeket, az oklevél formuláit latinul írták, a részleteket pedig magyarul. Hogy ne csak az írás tanúskodjék a nagyszerű tetről, a királyi udvarban tartózkodó főtisztviselők: egyháznagyok és ispánok is aláírták az oklevelet a király aláírása, a kor szokása szerint rajzolt *monogramma* mellett. Persze a főemberek aláírása sem sajátkezű, jó, ha kereszttel jelölték azt a helyet, ahová az írnok odaírta, kinek is a jele az. Így tett maga a nagyműveltségű Miklós püspök is, aki nemcsak ennek az oklevélnek a megszületésénél bábáskodott. Az oklevelet hitelesítette nemcsak a királyi *monogramma*, a tanúk aláírása, hanem a király pecsétje is, mit mindenki ismert, hiszen azzal idézték a peres feleket a király kiküldötte bíró elé.

Mit a király megtehetett, aligha tehetette meg bármely egyházi vagy világi intézmény, sőt bármely köznapi és nem köznapi ember még akkor sem, ha írni-olvasni tudott, hiszen ki hitt volna az írásának hiteles tanú, hitelesítési jegyek nélkül. Persze ott volt a király udvara, ahol írni-olvasni tudók hada

nyüzsgött, s ki ne hitt volna olyan írásnak, amin a király pecsétje volt. Felkeresték hát az udvart, mely hol erre, hol arra járt az országban, ahogy mondták: Isten vezérletével. S ha nem volt kéznél elég írásban járatos ember, elkészítette a hiteles írást maga a kérelmező, s a királyi pecsétet kellett csak ráütni az írásra, ha megfelelt annak tartalma a valóságnak.

Persze az udvarban tartózkodó főemberek könnyen jutottak királyi pecsétes íráshoz, de mit tehetett az udvarban soha meg nem forduló ember, bármily gazdag vagy előkelő. Minden apró-cseprő ügyben felkeresni a királyi udvart fáradságos dolog volt, s az udvarnak sem volt annyi tisztviselője, hogy minden kérelmezőnek rendelkezésére álljon, hiszen még azok az ügyek sem lettek írásba foglalva, miben a király, az ország legfőbb bírása ítélt. Pedig néha összegyűlt a sok ügy, különösen, ha országos ünnepre, Szent István király napjára, augusztus 20-ára gyűltek össze az emberek az ország akár legtávolibb pontjairól is Székesfehérvárra, hol a király is megjelent, s tette a kötelességét, igazságot szolgáltatott. Az Aranybullánk (1222) már előírta a király ezen kötelességét, minek gyökerei régi időkbe nyúltak vissza. III. Béla már fontosnak tartotta (1181), hogy az audienciáján történeteket írásba foglalják. Persze, hogy a király meghallgassa valaki panaszát, ítéljezzék az ügyében, írásos bizonyítékokra, is szükség volt, sőt szóban vagy írásban kér-

vényezni kellett.

A szükséges írások garmadáját már nem győzte volna a királyi udvar, szükség volt arra, hogy a kisebb-nagyobb ügyeket valaki helyben is, hol a király még sosem járt, írásba foglalja. Ugyan ott volt a poroszló, a törvényszolga, aki a király képét viselő pecsétet, mint mondták, a billogot (bélyeget) hordta, s szavának mindenki hitt. Mindenki hitt? Ez vált kérdésessé, s már az Aranybullánk megújításába (1231) bekerült, írásban rögzítették: a poroszló szava csak akkor érvényes, ha püspök vagy káptalan, netán szerzetesek konventje írásban erősíti azt meg. Lassan kialakult – III. Béla király elhatározása (1181) nyomán – miként lehet közhite-lű írást gyártani. Hol püspök, hol káptalan, majd konventek léptek színre, hogy az ország közembereinek ügyes-bajos dolgaikat írásba foglalják. Közülük a káptalanok és konventek lettek a hiteles írások törzshelyei – egészen a XIX. század utolsó harmadáig! Ők foglalták írásba a közember és úr szándékát, eljárta, ha a király vagy bárki más kérte közreműködésüket, ha kellett, levéltárakban elhelyezték a mások ügyében kelt hiteles dokumentumokat, sőt a saját közreműködésükkel létrejött iratok hiteles másolatai is náluk maradtak, s ha szükséges volt, a levéltárakban lévő oklevelekről bármikor hiteles másolatot állíthattak ki. Valóban hiteles helyei lettek ezek az ún. hiteleshelyek a magyarországi írásbeliségnek!

Eleinte még a közember, akitnek ügyében kelt az írás, beszélt az oklevélben, s csak később kapott mindenütt az országban egységes formát a hiteles írás. Attól kezdve az érdekelt felek csak kinyilvánították akaratukat az írást kibocsátó intézményben, amelynek nevével kezdődött az oklevél. Az írásra is a hiteles intézmény pecsétje került, s mivel a hitelességet szavatolni leginkább úgy lehet, ha van a kiadott hiteles példány mellett egy másik, amit hol a másik fél kapott, hol az írást elkészítő hiteleshely őrzött a levéltárában. A példányok azonos voltának tanúsítására a kétszer, háromszor leírt szöveg közé beírt betűk, az ábécé betűi kerültek, s úgy vágta szét az írást példányokra, hogy a betűk közepén legyen a vágás. Így ha kételkedtek az írás hitelében, elég volt megkerestetni a másik példányt, s az ahhoz való illeszkedés tanúsította a bemutatott oklevél hiteles voltát.

Amikor tehát megvették az eladásra kínált földcskét Vámoson, éppen a hiteles magánjogi írásbeliség születésének egyik állomásán vagyunk. A hiteles írásban szerepennie kell az előző tulajdonosnak és annak, mennyiért kelt el a föld, továbbá fontos volt, mikor született az adásvétel, mert az került az oklevélre keltezésül. S nem hiányozhattak a hitelesség kellékei sem! A kettévágott ábécé betűk jelzik, legalább két példányban készült az oklevél, a pecsét, min a gonosz sárkányt legyőző Szent Mihály arkangyal látható, s körirata is Szent

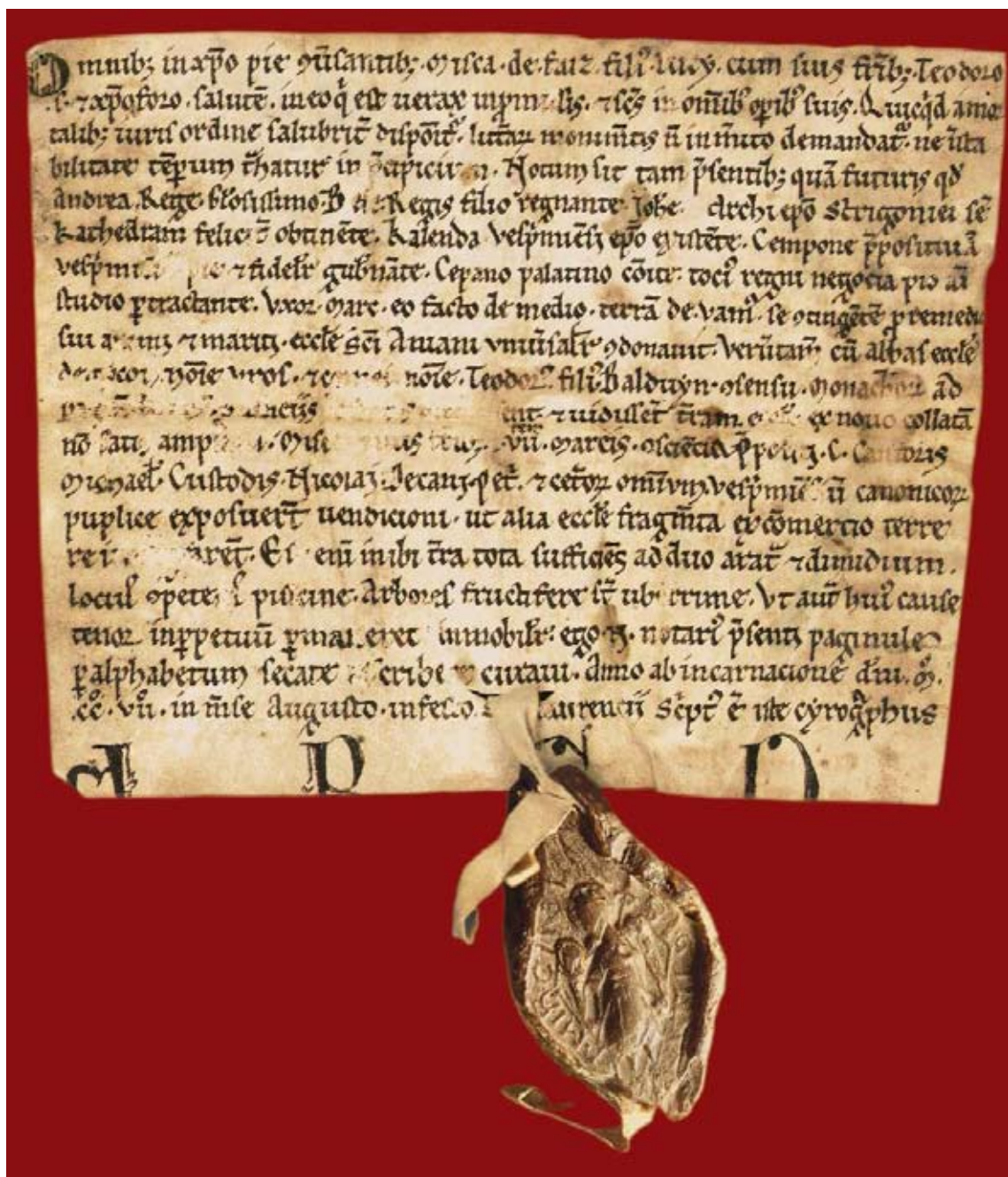
Mihálynak, a veszprémi egyházmegye védőszentjének vallja a pecsétet. Az oklevél tehát a káptalané, a káptalan íróműhelyében, irodáján készült. Ha nem számítjuk is az iroda tagjai sorába azokat,

így is többen sürgölődhetnek az oklevél kiállítása körül. Miklós – erre gyanakodhatunk a magát szerényen csak neve első betűjével jelző jegyző nevének olvastán – munkáját, felkészültségét illetően

csak egy volt azok közül, akiknek munkája megtestesült a máig megőrzött oklevéllel. A jegyző volt, aki meghallgatta az ügyet, és szép kerek mondatokban megfogalmazta a tényállást, ahogy az majd az

lopos tagjai: prépost, az éneklő- és az örkanonok, a dékán. Ők felelősek a pecsétjükkel hitelesített irat valóságtartalmáért, hiszen a hiteles írást kibocsátó testület a veszprémi káptalan. Az örkanonokra kettős feladat is hárul, őrzetében van a káptalan hiteles pecsétje és a hiteleshely levéltárának az őre.

Noha az vevő neve, Fajszi Miska szerepel az oklevél első sorában, az eladó sem maradt titokban, ő a tihanyi apát, a később pannonhalmi apátként nagy hírre szert tevő erőskezű Uros. A kort is jelölik az oklevélben: megtudhatjuk, ki a király (III. Béla fia, II. András), az esztergomi érsek (János), a helyileg illetékes veszprémi püspök (Kalenda), sőt a veszprémi prépost (Cempo), meg a nádorispán (István) is bekerült a felsorolásba. Ember legyen a talpán, aki ilyen írást hamisítani tud később! De vajon ki lehet a vevő? Miska, Lucius fia Fajszról vásárolta meg hét márkáért Vámoson a lélekváltságért Szent Ányos egyházának, azaz a tihanyi monostornak adott harmadfél ekényi földet. Nem volt jelentős birtok, hiszen egy korabeli ekével két és fél nap fel lehetett szántani, igaz, feltucatnyi szolga megélt belőle családostul. Ára sem kiemelkedő: a mintegy 245 grammnyi jelentő márkát hétszer véve még a két kilót sem haladta meg az ezüst súlya, amit adott Miska a földért. Miska a Batthyány család egyik őse, ezt tanúsítja, hogy a Batthyány család levéltárában őrződött meg ez az értékes dokumentum, amely kicsinysége ellenére egyértelműen eleveníti meg a XII. és XIII. század fordulójának írásbeli kultúráját Magyarországon.

Ez az oklevél említi először Nemesvámost

akik a hátyát gondosan kikészítették, írásra alkalmassá tették, s nem vesszük számításba a vésnököt, akinek munkája, a pecsétnyomó gyakran századokra megőrződött,

nem állhatott mesze a Névtelentől, akit csak P. mester néven ismerünk, s hivatali munkája mellett mesésen megírta a magyar honfoglalás történetét úgy, ahogy ismerte. Ő

oklevélben olvasható lesz. Magát az általa fogalmazott szöveget egy írnok öltöztette szépen irt betűk ruhájába. Az adásvételt tanúsítók a káptalan kanonokjai, annak is osz-

Az oklevél latin szövege és fordítása

Omnibus in Christo pie conversantibus Misca de Faiz filius Lucy cum suis fratribus Teodoro scilicet et Christoforo salutem in eo, qui est verax in promissis et sanctus in omnibus operibus suis.	Minden Krisztusban kegyesen élőnek Fajszi Miska, Lucius fia atyjafiaival, tudniillik Tivadarral és Kristóffal üdvöt abban, aki igazmondó az ígéreteiben és szent minden tetteiben!
Quicquid a mortalibus iuris ordine salubriter disponitur, litterarum monimentis non inmerito demandatur, ne instabilitate temporum trahatur in precipitium.	Bármi, amiről a halandók jogszerűen és érvényesen rendelkeznek, méltó, hogy a betűk emlékeztetere bizzák, nehogy az idők változásával megsemmisüljön.
Notum sit tam presentibus quam futuris, quod Andrea rege gloriosissimo Bele regis filio regnante, Iohanne archiepiscopo Strigoniensem kathedram feliciter obtinente, Kalenda Vesprimiensi episcopo existente, Cempone preposituram Vesprimiensem pie et fideliter gubernante, Cepano palatino comite tocius regni negotia pio animi studio pertractante uxor Marc eo facto de medio terram de Vamus se contingentem pro remedio sui animi et mariti ecclesie Sancti Aniani universaliter condonavit.	Legyen ismert mind a mostaniaknak mind a jövődőknek, hogy mikor Béla király fia, dicsőséges András király uralkodott, az esztergomi széket János érsek töltötte be, Kalenda volt a veszprémi püspök, a veszprémi prépostságot Cempo kormányozta hittel és kegyességgel, Csépán nádorispán intézte az egész ország ügyeit lelke kegyes buzgalmával, akkor a közülünk eltávozott Márk felesége az őt illető Vámos földet maga és férje lelki üdvéért Szent Ányos egyházának adományozta.
Verumtamen cum abbas ecclesie de Tycon nomine Vros et comes nomine Teodorus filius Balduyn consensu monachorum ad perag[ran]dum] ex provinciis [circumvicinis convenis]sent et vidissent terram ecclesie ex novo collatam non satis amplam, Misce et eius fratribus in VII ^{tem} marcis consciencia prepositi C(emponis), cantoris Michaelis, custodis Nicolai, decani Petri et ceterorum omnium Vesprimiensium canonicorum publice exposuerunt vendicioni, ut alia ecclesie fragmenta ex commercio terre reintegrarent. Est enim inibi terra tota sufficiens ad duo aratra et dimidium locus competens piscine, arbores fructifere sunt uberrime.	Mégis miután a tihanyi egyház apátja, névszerint Uros és az ispán, névszerint Tivadar, Balduin fia a szerzetesek egyetértésével a föld bejárására a szomszédos vidékekről összejöttek és látták, hogy az egyháznak frissiben adományozott föld nem elég nagy, ezért hogy az egyház másutt lévő birtokrészeit a föld eladása révén tagosítsák, Cempo prépost, Mihály éneklőkanonok, Miklós örkanonok, Péter dékán és az összes többi veszprémi kanonok tudtával Miskának és atyjafiainak hét márkáért nyilvánosan áruba bocsátották. Az egész itteni föld pedig két és fél ekére elegendő, alkalmas a hely halastónak, a gyümölcsfák igen bőségesen teremnek.
Ut autem huius cause tenor in perpetuum permaneret immobiliter, ego N(icolaus) notarius presenti paginule per alphabetum secate asscribere curavi.	Hogy ennek az ügynek a lefolyása mindörökre megmaradjon változatlanul, azt én Miklós jegyző ezen levélkére, mely az abc betűin keresztül lett átvágva, leirattam.
Anno ab incarnatione Domini M° CC° VII° in mense Augusto in festo Sancti Laurentii scriptus est iste cyrographus.	Az Úr megtestesülésének 1207-ik esztendejében, augusztus havában, Szent Lőrinc ünnepén íratott ezen írás.
A pecsét körirata:	
SIGILLV[M S(ANC)T]I MIHELIS	SZENT MIHÁLY PECSÉTJE

Az oklevelet a Magyar Országos Levéltár őrzi a Batthyány család levéltárában.

Jelzete: Mohácselőtti gyűjtemény, Diplomatikai levéltár, DI 103243.

Január*22. hétfő*

Dr. Érszegi Géza főlevéltáros előadása a község házán a 800 éves oklevélről és a középkori falu életéről

24. szerda

Beszélgetés Vámos múltjáról és jövőjéről a régi és mai önkormányzati képviselőkkel a község házán. Erre az alkalomra elkészül a választási ciklusok képviselői tablója, amelyet a község házán helyezünk el

27. szombat

Borverseny a helyi szőlészek részvételével a művelődési házban

Február*1-3. csütörtök-szombat*

Kisállat kiállítás a művelődési házban

10. szombat

Hagyományos óvodai szülői munkaközösségi bál a művelődési házban

17-18. szombat-vasárnap

Téli kupa sportversenyek (januárban, februárban), benne 800 perc nonstop focimérkőzés a sportcsarnokban

24. szombat

Télüző, hagyományt teremtő egésznapos mulatság a művelődési házban és annak udvarán. Közreműködik a Kecskés együttes

Március*10. szombat*

Hagyományos nőnap ünnepség a művelődési házban

15. csütörtök

Az 1848-as forradalom és szabadságharc megünneplése. Közreműködik Hudi József történész és az iskola diákjai

23. péntek

Történelmi emlékfutás a Petőfi Sándor iskola és a Waldorf iskola diákjainak részvételével

24. szombat

800 perc asztalitenisz verseny a

sportcsarnokban

30. péntek

Húsvéti játszótér, zenés műsor gyermekeknek

Április*11. szerda*

Költészet napja. A vámosi versírók bemutatkozása, versek felolvasása a közösségi házban

13. péntek

Költészet napi verses zenés gálaműsor a két iskola diákjainak közreműködésével

21. szombat

Történelmi vidám vetélkedő a diákok és a nagyszülők között a két általános iskola szervezésében

Május*1. kedd*

Májusfa állítás a község háza előtti téren

18. péntek

Vámosi és környékbeli iskolák közötti történelmi vetélkedő a 800 éves vámosi történelemről s a magyar históriáról a két helyi általános iskola szervezésében

19. szombat

„Virágos Nemesvámosért” akció keretén belül 800 fő virág elültetése hivatalosan, de ennél több kerül kiosztásra

Még ugyanezen a napon a Múzeumi Világnap alkalmából hagyományos múzeumi program Balácán, a római kori villagazdaságban a megyei múzeum szervezésében

20. vasárnap

Az első világháborús emlékmű környékének szépítése. Emlékezés a hősekre a Magyar Honvédség Napja alkalmából

27. vasárnap

Gyermeknap program, vidám műsorok, vetélkedők

Még ezen a napon autó-motoros

ügyességi verseny

Június*2. szombat*

Májusfa kitáncolása, utcabál

15. péntek

Hangverseny Balácán a Megyei Múzeum szervezésében

23. szombat

Pedagógusnap. Korábbi és mai pedagógusok találkozója a község házán

Július*14. szombat*

A régi aratóünnepség felelevenítése hagyományteremtő céllal

Kemencés túra

Népművészeti kiállítás a faluházban

7. szombat

Kerékpáros emléktúra Zirc-Pápa útvonalon (két köztisztelőben álló egyházi személy sírjánál 800 éves évfordulóra utaló koszorú elhelyezése)

22. vasárnap

Nyári hangverseny – orgonakoncert (helyszín: református templom)

800 km-es motorkerékpáros túra

Augusztus*Július 28.-augusztus 4*

Festőtábor Sáska Tibor szervezésében

3-4-5. péntek-szombat-vasárnap

Falunap. Központi megemlékezés

19. szombat

Motoros találkozó.

20. vasárnap

Alkotmány-napi ünnep, emlékműavatás. Felkért szónok: Mádl Ferenc, volt köztársasági elnök

Szeptember

A Rakk Zsuzsa-Somogyi Lajos házaspár kiállítása

9. vasárnap

Népdalkórusok találkozója

15-16. szombat-vasárnap

Családi napok Balácán (gyermek és felnőtt programok, borverseny) a megyei múzeum szervezésében

15. szombat

Szüreti felvonulás

23. vasárnap

Hagyományos búcsú. Népművészeti és képzőművészeti vásár

Október*7. vasárnap*

Idősek napjára szervezett ünnepség

22. hétfő

Nemesvámos képekben. A meghirdetett fotópályázat eredményhirdetése, a képek kiállítása, ugyanakkor a történelmi értékű vámosi fotókból rendezett kiállítás megnyitása is

23. kedd

Az 1956-os forradalom emlékűnnepsége. Kopjafa állítás

27. szombat

Vadászlovaglás

November*1. csütörtök*

Pap István korábban felújított sírjának megkoszorúzása

16. péntek

Történelem a szomszédunkban. Balács és Nemesvámos történelmi kapcsolata. Előadás a megyei múzeum szervezésében a község háza nagytermében

December

Az egész hónapon át tartó, immár hagyományos adventi programsorozat, benne az új betlehem kiállításával

A 800 éves évforduló programok ünnepélyes zárása a község háza nagytermében

Tudta-e?

- a régészeti leletek szerint a legkorábbi emberi település Nemesvamos határában a Kr.e. 4000-3500 körüli időszakra tehető
- 1904-ben jelezte Varga István vámosi körjegyző a balácai leletek feltűnését, s ezzel megindul a római balácai villagazdaság feltárása
- a Likasdombot 1380-ban említik először írásban
- 1266-ban Árpád-házi István ifjabb király és erdélyi herceg több vámosi lakosnak már nemesi rangot adományozott
- 1441-ben a falu két részre szakadt, Kis Vámosra és Nagy Vámosra
- 1531-ben 26 adóportát írtak össze a faluban, 1542-ben pedig már csak kilencet
- 1612-ben említik először az első vámosi református lelkészt, Udvarnoki Simont
- 1629-től volt a reformátusoknak Vámoson iskolája
- a Sári család a XVI. század végétől él Vámoson, és 1642-től már ismerjük a Kéri, Kozma, Dobai, Simon, Farkas, Csögör családokat is
- 1785-ben már 1265 lakosa volt vámosnak
- 1814-ben 200 katolikus és 1400 református élt a faluban
- A falu előljáróságát 1714-ben említik először, a törvénybíró Kéri Péter, míg a falu bírása Kéri István volt
- 1841-ben leégett a Szent Máté kápolna, a katolikusok addigi temploma, de leégett a faluban 235 lakóház, a református templom és a két felekezeti iskola is
- 1840-ben a vámosi nők 80 százaléka nem tudott írni
- 1848-ban 66 vámosi önkéntes állt be a nemzetőrségbe
- Vámoson a tagosítás 1883-ban fejeződött be

Maradandó emlékek

1. Kopjafa

Avatása október 23-án. Készítői az erdélyi testvértelepülés, Tusnád fafaragói

2. Székelykapu

Szintén az erdélyi testvértelepülés fafaragói készítik, ajándékként. Felavatása a falunapon

3. Emlékmű a 800 éves évfordulóra (országzászló vagy más alkotás)

Felavatása augusztus 20-án

Kiadványok

1207. évi oklevél

Az oklevél hasonmását adjuk ki. Minden vámosi család kap belőle egyet, és adunk a hozzánk érkező vendégeknek is

Vámosi újság

A tervek szerint kéthavonta jelenik meg. Benne mindig olvashatók az évfordulók hírei

2007-es vámosi fal- és asztali naptár

Régi vámosi fotókkal hívja fel a figyelmet az évfordulóra

Dokumentumok Nemesvamos történetéből

A település legfontosabb

eseményei, fontos forrásai, helyi olvasókönyv. Szerkeszti Tölgyesi József. Megjelenik július első felében

Vámosi fotográfiák

Régi vámosi fotókat tartalmazó könyv, benne fotók a régi emberekről, esetleg fontos dokumentumokról, mint pl. egy ferencjós-kabeli obsitlevél, egy cselédkönyv, stb. Megjelenik július első felében

Vámosi kronológia

Elsősorban a fiataloknak szóló kiadvány, amely a falu történetének minden fontos dátumát tartalmazza egy-egy mondatos utalással. Megjelenik október 23-ára

Vámosi kislexikon.

Rövid összeállítás Vámos fontos és jeles embereiről (csak az elhunytakról) a tanítóktól kezdve az egyházi

személyekig. Ugyanakkor vámosi adattár a falu jelenlegi életéről, intézményeiről, vállalatairól stb. Megjelenik december 29-ére

Felhívások

Borverseny 2007. január 27-én 16 órától

Nevezési feltételek: Bármilyen fajtájú saját termesztésű borral lehet nevezni. A bort 2 db, legalább 7 dl-es palackban kérjük leadni a fajta, évjárat, termőhely és a termelő nevének feltüntetésével. Egy gazda többféle borral is nevezhet.

Beadás a verseny kezdete előtt legalább fél órával. (Az átvétel 15 órától kezdődik.) „Direkt-termő” fajtával is lehet indulni a versenyen.

Köszönettel fogadunk az

Egy régi aratáson készült ez a fotográfia

érdeklődők kínálására felajánlásokat.

* * *

Kötészet napja 2007. Első alkalommal rendezzük meg a vámosi versírók felolvasó estjét. Hívunk és várunk mindenkit, aki verset ír, versben fejezi ki magát, esetleg énekelt verset ad elő. Április 11-én a községházán találkozunk. Nem versenyzünk, hanem verset olvassunk, és verset hallgatunk. A jelentkezők létszámától függően egy-két vers felolvasására nyílik majd lehetőség. Mindezt kíséri majd egy kis vendéglátás is.

* * *

Augusztus 3-án, 4-én és 5-én rendezzük meg a falunapot minden eddigénél gazdagabb programmal. Lesz népművészei kirakodóvásár, királyné bevonulása, emlékjel avatás, sportversenyek és főzőverseny! Ez utóbbira várjuk majd a jelentkezőket. Az országban nagyon sok helyen rendeznek olyan főzőversenyt, amelynek alapja egy-egy helyi ételkülönlegesség. Vámos mindig híres volt a lencséről, ezért lencsefőző versenyt hirdetünk. Állítólag nagyon sokféle-

képpen lehet a lencsét elkészíteni. Minél több csapat jelentkezését várjuk majd, de már most elkezdhetik keresni a régi recepteket.

* * *

Elkészül Nemesvamos képeskönyve! Olyan összeállítást tervezünk, amelyben nemcsak a régi és a mai

A tavalyi vámosi falunapon készült ez a felvétel

faluházai láthatók, hanem a régi és a mai lakók fotói is, valamint olyan személyes dokumentumok, amelyek a családtörténethez tartoznak: egy nemesi oklevél, katonai obsitlevél, begyűjtési könyv, régi iparos igazolvány stb.

A képekről azonnal másolatot készítünk, s az eredetit visszaadjuk tulajdonosának.

* * *

Fotópályázatot hirdetünk! Szeretnénk megörökíteni Nemesvamos 2007-ben. Bárki készíthet fotót a faluról, annak érdekességéről, egy szép részletéről.

Különösen örülnénk olyan fotóknak, amelyeken a falu egésze, vagy egy része akár madártávlatból is látható. A fotókból kiállítást készítünk.

Minden más technikai részletről (méret, mennyiség stb.) a későbbiekben tájékoztatjuk a fotósokat, most csak jelezzük: már ilyen

szempontból is szétnézhetünk településünkön.

* * *

Kemencés túra házról házra vándorolva, legalább öt házhoz eljutva, az adott háznál egy-egy tájjellegű érdekesség megköstölése a levestől a borig. Várjuk Önöktől helyi specialitású ételek felsorolását, elkészítésének módját, és várjuk azon családok jelentkezését, amelyek ebben a programban részt vennének. A kemencés túra egy állomáshelye a saját portájuk lesz, ahol az ételkülönlegesség megköstölhető.

Tudta-e?

- 1910-ben Vámoson 1479-en éltek
- 1909-ben kapta meg a község az engedélyt hogy a Nemesvamos nevet használhassák
- Az első világháborúban 52 vámosi férfi vesztette életét
- 1931. szeptember 23-án gyulladt ki a villany a faluban
- 1936-ban 31 vagonnyi lencsét adtak el a vámosiak egy felvásárlónak
- 1938-ban adták át a községházát, a mai közösségi házat, de még 1939-ben sem volt készen
- 1945. március 14-én szovjet bombázás érte Nemesvamos, és 25 lakóház teljesen romba dőlt
- 1949-ben alakult meg az első szövetkezeti társulás
- Az első tanácselnök 1950-ben Bognár Gyuláné lett
- 1951-ben Vámos csak 12%-ra teljesítette a rá kirótt tojás- és baromfi-beadási tervet
- 1954-ben Illésfalvi Antal tanító már múzeumot rendezett be Vámoson
- 1956. október 26-án, pénteken este volt az első vámosi tüntetés
- Fodor István 1975-től szolgált Nemesvamos
- 1990. október 11-én ült össze az első képviselő-testület
- 1991-ben 90 gyerek járt az óvodába és 287 az iskolába
- 1995-ben 31 gyerek született a faluban
- 1998-ban 175 regisztrált egyéni vállalkozó és 67 társas vállalkozás működött a településen
- 2000. január 20-án egy napig tartott míg a hóekék megtisztították a Nemesvamos-Tótvázsony közötti útszakaszt
- 2007. január elsején a falu lakóinak száma: 2724

Szervező bizottság

A 800 éves programot a civil szervezetek elképzelései alapján állítottuk össze. A végrehajtásban is az ő közös tevékenységükre számítunk elsősorban. Rajtuk kívül egy kisebb bizottság fogja össze a szervezés munkáit. Minden kérdésben őket kell keresni.

Elsősorban Marosi Istvánnét,

a művelődés ház vezetőjét, Kövesi Sándort és Illésházi Józsefet a képviselő-testület tagjait, aztán Körmeny Tibornét, a Civilek Nemesvámosért Közhasznú Egyesület elnökét, továbbá Praznovszky Mihály vámosi lakost. A község házán Sári Lajos polgármester úr kezében futnak össze a szálak.

Tompa Mihály

Mult, jelen s jövő

Kevés öröm, sok véres, gyászos emlék
Alkotja a multat hátunk mögött;
Vészes pályán nagyság után törekvünk,
De balsorsunk hatalma megkötött;
Setét a mult, dicsőségünk világa,
Mely ott ragyog, körülderengeni bár;
Halvány derűt idéz az éjszakába
Az ég boltjáról a csillagsugár.

S mi a jelen? makacs harc és vívódás...
A sors elénk vészes csomót vetett,
Fejtjük, bontjuk, s ha indul a megoldás:
Ezer hurkot köt a csel egy helyett.
Mint újra kell megrakni a madárnak
Régi fészket, mit a tél egybe-ont:
Mindig s újan kell a tős népcsaládnak
Szerezni és építeni ezt a hont.

Ez mult, jelen, s a folytatás előttünk...
Oh nem, nem! a cél, a jövő: miénk!
Mi nem látjuk, mi utközben kidőlünk,
Azt víve csak jutalmul, hogy hívünk!
Később lesz a megváltó íge testté,
Az íge, melyért most vérünk csorog;
De kinek fájna az, s kit tenne restté:
Hogy csak fiaink lesznek boldogok?

Érdekességek a programokból

- Télűző multság, disznóöléssel összekötött télbúcsúztató, vendégünk a Kecskés együttes
- Májusfa állítás. Remélhetően több leány kapuja előtt magasodik majd a szalagos májusfa
- Vetélkedő több általános iskola diákjainak részvételével Vámos múltjáról
- Az első világháborús emlékmű környékének rendhozatala, kerítésépítés és látványos megemlékezés katonai tiszteletadással
- Májusfa kitáncolás, azaz bál az utcán, ha jó idő van
- A régi aratóünnepségek felidézése, egyúttal ismerkedés régi aratószerszámokkal, tárgyakkal
- Kemencés túra házról-házra vándorolva, legalább öt házhoz eljutva, az adott háznál egy-egy tájjellegű érdekesség megköstölése a levestől a borig
- Falunap. Soha nem látott

programmal (vámosi tallért ki-ki saját maga készíthet), Gizella királyné megjelenése, nagy népművészeti kirakodóvásár, sétakocsizás stb.

- Szüreti felvonulás, immáron másodszor, de most még látványosabban és gazdagabb programmal

- Hagyományos vámosi búcsú, most első ízben nagy népművészeti kirakodóvásár kíséretében

- Megemlékezés 1956-ról. Ekkor avatjuk fel az emlék-kopjafát, amely előtt ezentúl minden évben megrendezzük ezt az ünnepet

- Felújítjuk, rendbe tesszük Pap István sírját, és itt emlékezünk meg halottainkról

- Decemberben egész napos adventi program, éppúgy mint korábban, s ekkor elkészül az új Betlehemünk is

Községi Híradó a nemesvámosi és veszprémfajsi önkormányzat lapja. Szerkeszti a szerkesztő bizottság.

Tel.: 06-88/505-580 · www.nemesvamos.hu

Kiadó: Nemesvámos és Veszprémfajsz Önkormányzata. Nemesvámos, Fészek u. 7.

Felelős vezető: Sári Lajos · Telefon: 06-88/505-580 · E-mail: polgarmester@nemesvamos.hu

Nyomdai munkák: Faa Produkt Kft., Veszprém, Kistó u. 8. · Tel.: 06-88/563-030 · E-mail: faaprodukt@vnet.hu

